

Διαλεκτικός ανθρωπισμός και φιλολογικά μεθοδολογικά εργαλεία

Μια ριζοσπαστικά ανατρεπτική θέση για τον ρόλο των κλασικών φιλολόγων και την προσέγγιση των αρχαίων κειμένων εκφράζει ο Φρ. **Νίτσε** στο έργο του «Εμείς οι φιλόλογοι», η οποία στηρίζει και εμπνέει τον βηματισμό των σύγχρονων της κλασικής φιλολογίας θεραπευτών. Ο Νίτσε προβάλλει την αποστολή του φιλόλογου ως μια αναμέτρηση με το παρελθόν για την καλύτερη κατανόηση του παρόντος. Η θέση του, αντίθετη προς τον φιλολογικό ιστορισμό που αντιμετωπίζει τον αρχαίο κόσμο ως ένα απλό γνωστικό αντικείμενο, αποτελεί τη βάση για την ανάδειξη ενός **διαλεκτικού** με την αρχαιότητα **ανθρωπισμού**. Ο αρχαίος κόσμος ως ολότητα, γλώσσα, θεσμοί, κοινωνία και αξίες του αρχαίου κόσμου διαλέγονται δυναμικά με το παρόν, ώστε να αναδυθούν συγκρίσεις, προβληματισμοί, θεωρήσεις κοινωνικών και υπαρξιακών ερωτημάτων των αρχαίων, και να βελτιωθεί το παρόν. Κατανοώντας το παρελθόν, ο φιλόλογος κατανοεί το παρόν και τον ίδιο του τον εαυτό. Μελετάμε την αρχαιότητα, για να ανακαλύψουμε τους εαυτούς μας, υποστηρίζει ο Νίτσε. Με οδηγό αυτή τη φράση ο «θεράπων» φιλόλογος καθοδηγεί τους μαθητές σε δημιουργικό διάλογο με τη γλώσσα και το περιεχόμενο των αρχαίων κειμένων. Η γλώσσα ενιαία, ζωντανή, θαυμαστή μέσα στην εξελικτική της πορεία μεταγράφεται από τα αρχαία στα νέα ελληνικά. Ο όρος **μεταγραφή**, που προτείνει και ο Σεφέρης, είναι ορθότερος του όρου μετάφραση, αφού πρόκειται για την ίδια γλώσσα και όχι ξένη. Παραδείγματα τρόπων διάσωσης και εξέλιξης της γλώσσας μπορούν να αποτελέσουν για τους μαθητές το αρχαιότερο αναγνώσιμο βιβλίο, ο **Πάπυρος του Δερβενίου**, με ορφικά κείμενα του 4^{ου} αι. π.Χ. και το **παλίμψηστο χειρόγραφο** του 10^{ου} αι. μ.Χ. με πραγματείες του Αρχιμήδη. Στη δημιουργική και διαλεκτική σχέση των μαθητών με τη γλώσσα έρχονται αρωγοί με τα χρηστικά λεξικά της αρχαίας και νέας ελληνικής, ο **Montanari** και ο **Μπαμπινιώτης** αντίστοιχα.

Ιωάννα Φαββατά